

Crna Gora
GLAVNI GRAD
GRADONAČELNICA
Broj: 01-018/24-5028/1
Podgorica, 11. jul 2024. godine

Crna Gora Pisarnica - Glavni grad - Podgorica				
Prilaz: 13. 07. 2024				
Org. jed.	Jed. klas. znak	Rezi. broj	Prilog	Vrijednost
02	016	24-621		

SKUPŠTINA GLAVNOG GRADA
PODGORICA

Na osnovu člana 58 stav 1 tačka 2 Zakona o lokalnoj samoupravi („Službeni list CG“, br. 2/18, 34/19, 38/20, 50/22, 84/22 i 85/22) i člana 100 stav 1 tačka 2 Statuta Glavnog grada („Službeni list CG“ – Opštinski propisi“, br. 8/19, 20/21 i 49/22), podnosim **Izvještaj o realizaciji Akcionog plana za postizanje rodne ravnopravnosti u Glavnom gradu za period 2023 – 2025. godine, za 2023. godinu.**

U radu Skupštine Glavnog grada i njenih radnih tijela, prilikom razmatranja Izvještaja, učestvovaće **dr Ida Kolinović**, v.d. sekretarke Sekretarijata za socijalno staranje.

GRADONAČELNICA,
Prof. dr Olivera Injac

Crna Gora
Glavni grad Podgorica
SEKRETARIJAT ZA SOCIJALNO STARANJE

Adresa: Ul. Vuka Karadžića br.16
81 000, Podgorica, Crna Gora, fah br. 63
tel.: +382 20 447 160, fax: +382 20 447 161
sekretarijat.socijalno.staranje@podgorica.me

Broj: 14-D-128/24-6681

9. jul 2024. godine

GLAVNI GRAD PODGORICA
VD GLAVNOG ADMINISTRATORA

gđin Dejan Dašić

Crna Gora
Pisarnica - Glavni grad - Podgorica

Primljeno:				
Org. jed.	Jed. klas. zbir.	Redni broj	Prilog	Vrijednost
03	019	24-315		

Uvaženi,

U prilogu Vam dostavljamo izvještaj o realizaciji Akcionog plana za postizanje rodne ravnopravnosti u Glavnom gradu za period 2023-2025.godine, za 2023. godinu, na dalju nadležnost.

S poštovanjem,

Ida Kolinić
dr Ida kolinović
VD SEKRETARKE

Kontakt osoba:
Refadija Abdić
Tel: 020/447-165
mail: refadija.abdic@podgorica.me

GLAVNI GRAD PODGORICA
SEKRETARIJAT ZA SOCIJALNO STARANJE

KANCELARIJA ZA RODNU RAVNOPRAVNOST

**IZVJEŠTAJ O REALIZACIJI AKCIONOG PLANA ZA POSTIZANJE
RODNE RAVNOPRAVNOSTI U GLAVNOM GRADU ZA PERIOD
2023-2025.GODINE, ZA 2023. GODINU**

Podgorica, jul 2024. godine

UVOD

Rodna ravnopravnost podrazumijeva ravnopravno učešće žena i muškaraca, kao i lica drugačijih rodničkih identiteta u svim oblastima javnog i privatnog sektora, jednak položaj i jednake mogućnosti za ostvarivanje svih prava i sloboda i korišćenje ličnih znanja i sposobnosti za razvoj društva, kao i ostvarivanje jednake koristi od rezultata rada. Ravnopravnost muškaraca i žena utemeljena je međunarodnim i nacionalnim pravnim izvorima.

Rješenjem o obrazovanju Radne grupe, broj: 01-018225-5923/1, od 30. juna 2022. godine, gradonačelnik Glavnog grada Podgorice formirao je Radnu grupu za izradu lokalnog akcionog plana za podsticanje rodne ravnopravnosti u Glavnom gradu za period 2023-2025. godine. Zaključkom broj: 01-018/22-6435 od 03.08.2022. godine utvrđen je Nacrt akcionog plana za postizanje rodne ravnopravnosti u Glavnom gradu za period 2023-2025. godine i Program javne rasprave. U cilju uspostavljanja i implementacije politike rodne ravnopravnosti na lokalnom nivou, Skupština Glavnog grada je 6. oktobra 2022. godine, usvojila Akcioni plan za podsticanje rodne ravnopravnosti u Glavnom gradu za period 2023-2025. godine (u daljem tekstu: Plan).

Opredjeljujući se za put evropskih integracija, kao okvir za ukupni demokratski i ekonomski razvoj zemlje, obaveza je društva Crne Gore i lokalnih zajednica da mijenjaju institucionalni okvir i prilagođavaju sistem onom nivou razvoja i rodne ravnopravnosti, koji je kao svoj cilj, postavila Evropska unija. Ravnopravnost polova, kao jedno od osnovnih ljudskih prava, garantovano je međunarodnim i domaćim ugovorima i zakonima. Diskriminacija se prepoznaje kao politički neprihvatljiva, ekonomski neisplativa i zakonski sankcionisana. Na taj način, rodna ravnopravnost postaje jedan od osnovnih elemenata u reformskim procesima.

VIZIJA PLANA: Za društvo u kojem sve žene i muškarci i osobe drugačijih polnih identiteta imaju jednake mogućnosti da doprinesu održivom razvoju Glavnog grada Podgorice, i da jednako uživaju u njegovim dobrobitima.

STRATEŠKI CILJ: Dostići viši nivo rodne ravnopravnosti u Glavnom gradu Podgorica do 2025.godine.

Plan se oslanja na tri osnovna činioca:

- normativni kontekst-međunarodni i domaći;
- kontekst strateških planskih dokumenata koji se donose na državnom nivou;
- socijalni kontekst u Glavnom gradu.

PRIORITETNE OBLASTI:

Planom je predviđeno sedam prioriteta i to:

- unapređenje ljudskih prava žena i rodne ravnopravnosti;
- rodna ravnopravnost u obrazovanju i medijima;
- rodna ravnopravnost u ekonomiji;
- rodno zasnovano nasilje;
- rodno osjetljiva zdravstvena zaštita;

- kultura i sport;
- ravnopravnost u procesu odlučivanja u političkom i javnom životu.

Akcioni plan za podsticanje rodne ravnopravnosti u Glavnom gradu za period 2023-2025. godine je razvojni dokument, koji utvrđuje cjelovitu i usklađenu politiku opštine, u cilju unapređenja rodne ravnopravnosti. Izvještajem Kancelarije za rodnu ravnopravnost, koja funkcioniše u okviru Sekretarijata za socijalno staranje, će se odrediti stepen realizacije planiranih aktivnosti na nivou Glavnog grada Podgorice.

SEKRETARIJAT ZA SOCIJALNO STARANJE

Sekretarijat za socijalno staranje Glavnog grada obezbjeđuje ostvarivanje prava na materijalna davanja i usluge socijalne i dječje zaštite na teritoriji Podgorice, u cilju pružanja pomoći i podrške osobama sa invaliditetom, pripadnicima/cama RE, LGBTIQ zajednice, žrtvama nasilja, starijima, porodicama u stanju socijalne potrebe, korisnicima/cama boračke zaštite i zaštite civilnih invalida rata, uključujući promovisanje rodne ravnopravnosti i manjinskih prava, prevenciju bolesti zavisnosti, itd.

Pravo na usluge, materijalna davanja i druga prava koja građani i građanke Podgorice mogu ostvariti posredstvom Sekretarijata:

- jednokratna novčana pomoć;
- vanredna novčana pomoć;
- poklon paket za novorođeno dijete;
- pomoć za kupovinu školskog pribora;
- pomoć i njega u kući;
- besplatni obrok u narodnoj kuhinji;
- podrška beskućnicima;
- izdavanje radnih i volonterskih knjižica;
- besplatni odmor i rekreacija;
- stanovanje uz podršku;
- naknada dijela troškova zakupnine;
- senior kartice;
- davanje stanova u zakup licima u stanju socijalne potrebe;
- boračka zaštita i zaštita civilnih invalida rata.

Sekretarijat posredstvom partnera iz civilnog sektora, obezbjeđuje usluge socijalne i dječje zaštite:

- Usluga podrške za život u zajednici za osobe sa invaliditetom (sa Crvenim krstom Crne Gore);
- Mobilni timovi – medijacija u zajednici za osobe sa invaliditetom (sa Crvenim krstom Crne Gore);
- Pristupačan prevoz od vrata do vrata za OSI (sa UMHCG);
- Videći pratioci za osobe sa oštećenjem vida (sa Savezom slijepih Crne Gore).
- Program „Učionica družionica” (sa NVO “Roditelji“)
- Dnevni boravak za djecu sa društveno neprihvatljivim ponašanjem (sa NVU Centar za prava djeteta)
- Takođe Sekretarijat pruža finansijsku podršku realizaciji i drugih usluga koje se sprovode na teritoriji Glavnog grada.

Kancelarija za rodnu ravnopravnost, koja funkcioniše u okviru Sekretarijata za socijalno staranje, obavlja poslove koji se odnose na: unapređenje rodne ravnopravnosti i prava žena; promociju rodno osjetljivog vaspitanja i obrazovanja; sprovođenje kampanje u oblasti rodne ravnopravnosti; unapređenje zaštite od nasilja nad ženama; ravnomjernu zastupljenost žena i muškaraca u svim područjima društvenog života; promociju rodne ravnopravnosti u medijima, kulturi i sportu; razmatranje prijedloga, odluka i drugih opštih akata; podsticanje rodne ravnopravnosti u oblasti rada, socijalne i zdravstvene zaštite i obrazovanja; praćenje implementacije plana za postizanje rodne ravnopravnosti; saradnju sa nevladinim organizacijama i drugim ustanovama i organizacijama; slobodan pristup informacijama; postupanje po inicijativama građana; pripremu programa rada; pripremu izvještaja o radu, drugih informativnih i stručnih materijala za Skupštinu, gradonačelnika/cu, druge organe i službe; vrši i druge poslove iz svog djelokruga, u skladu sa zakonom i drugim propisima.

UNAPREĐENJE LJUDSKIH PRAVA ŽENA I RODNE RAVNOPRAVNOSTI

Pravo na jednokratnu novčanu pomoć u Sekretarijatu za socijalno staranje, u periodu od 17.08.2023. do kraja 2023. godine ostvarila je 851 žena. (Napomena: Od maja 2022. godine do avgusta 2023. godine nije isplaćivana jednokratna novčana pomoć zbog izborne godine, a u skladu sa članom 40 stav 1 i 2 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja (“Sl.list CG” br. 03/20 i 38/20).

Uslugu „Pomoć i njega u kući” u toku 2023. godine koristilo je 119 žena, od ukupno 134 korisnika.

Besplatan dnevni obrok u Narodnoj kuhinji koristilo je u 2023. godini 318 žena i djevojčica od ukupno 700 korisnika/ca.

Od ukupno 7 beskućnika/ca, koji su ostvarili pravo na novčanu podršku u Sekretarijatu za socijalno staranje, dvije su bile žene.

Sekretarijat za socijalno staranje u 2023. godini postavio je oko 1.050 metara taktilnih staza vodilja za osobe oštećenog vida.

Lokacije su:

1. Ulica Moskovka od Bulevara Svetog Petra Cetinjskog do ulice Ljubljanske (do Kliničkog centra Crne Gore, računajući i 2 autobuska stajališta kod KCCG i ispred zgrade Vektra) - ukupna dužina linijskih staza 510m i 66 komada upozoravajućih - ukupno 539,40m.
2. Ulica Mila Radunovića od Ministarstva unutrašnjih poslova (zgrada Limenka) do kancelarije Organizacije slijepih za Podgoricu, Kolašin i Danilovgrad – ukupna dužina linijskih staza 225m i 22 komada upozoravajućih – ukupno 234,90m.
3. Bulevar Svetog Petra Cetinjskog, pored Kraljevog parka od Ulice Kralja Nikole do Ulice bratstva i jedinstva - ukupna dužina linijskih staza 265m i 12 komada upozoravajućih – ukupno 270,40m.

Određivanje prioritetnih trasa za postavljanje staza radilo se u saradnji sa Organizacijom slijepih za Podgoricu, Danilovgrad i Kolašin. Za izradu taktilnih staza za lakše kretanje osoba sa oštećenjem vida u 2023. godini je utrošeno 69.121,13 €.

“Rezilijentna zajednica (osnažena zajednica)” – Kancelarija za rodnu ravnopravnost je, u saradnji sa NVO ZINAK, sprovela pilot projekat - servis besplatne advokatsko pravne i psihološke podrške samohranim majkama (brakorazvodne parnice i davanje pravnih savjeta), kao i podjelu humanitarnih paketa. Projekat je imao za cilj prepoznati porodice koje su u krizi i pružiti im punu praktičnu pomoć i podršku. Pružena je pomoć za 15 samohranih majki, kako bi im se omogućilo lakše savladavanje kriznih situacija. Obezbijedjeni su im humanitarni paketi, psihosocijalna podrška (psihološkinja pod revizijom Dragana Đokić), pravna pomoć (advokatica Ana Raičević), kao i rekreativni izlet (Budva), sa ciljem socijalizacije porodica i dodatnog osnaživanja za život u zajednici. Glavni cilj projekta „Rezilijentna zajednica“ bio je podrška razvoju usluga namijenjenih jednoroditeljskim porodicama (samohranim majkama) i njihovoj djeci. On je u potpunosti usaglašen sa Strateškim ciljem razvoja usluga namijenjenih porodicama i djeci u kriznim situacijama, odnosno izgradnja resursa koji će omogućiti biološkim porodicama da razviju svoje snage kako bi djeca odrastala u prirodnoj sredini, u svojoj porodici. Za ovu namjenu potrošena su finansijska sredstva u iznosu od 2.000,00 €, koja je obezbijedio Sekretarijat za socijalno staranje.

RODNA RAVNOPRAVNOST U OBRAZOVANJU I MEDIJIMA

Svi segmenti Glavnog grada, organi uprave, službe, privredna društva i javne ustanove, koriste rodno senzitivni jezik u dokumentima.

Živa biblioteka „Iz ženskog ugla“ - Uoči 8. marta, Međunarodnog dana žena, Sekretarijat za socijalno staranje organizovao je radionicu u formi žive biblioteke „Iz ženskog ugla“, u zgradi Skupštine Glavnog grada. Radionica je imala za cilj da se osvijetle priče žena iz

marginalizovanih zajednica, kao što su Romi i Egipćani, LGBTIQ osobe, osobe sa invaliditetom i bivši korisnici psihoaktivnih supstanci. Kako se žene pripadnice ovih zajednica često suočavaju sa višestrukom diskriminacijom i preprekama u ostvarivanju prava, živa biblioteka je bila prilika da ukažu na načine na koje su uspijevale da se izbore sa predrasudama, osudama i očekivanjima okoline, da se obrazuju, zaposle, budu aktivne u organizacijama civilnog društva. Radionici je prisustvovalo dvadesetak učesnika/ca koji su aktivno učestvovali u razgovoru.

Sekretarijat za socijalno staranje Glavnog grada je po prvi put sproveo Konkurs za najbolji literarni/likovni rad na temu „Rodna ravnopravnost u mom gradu“ za učenike/ce šestog, sedmog, osmog i devetog razreda osnovnih škola na teritoriji Glavnog grada, povodom 19. decembra, Dana oslobođenja Podgorice. Komisije Sekretarijata za socijalno staranje dodijelile su novčane nagrade i diplome osnovcima za najbolji likovni i literarni rad, od po 300,00, 200,00 i 100,00 eura. Likovni radovi su bili izloženi oko deset dana u holu Skupštine Glavnog grada.

U okviru projekta „Žene kao nosioci pozitivnih društvenih promjena“, koji je finansijski podržan od strane Sekretarijata za socijalno staranje (Kancelarija za RE), u saradnji sa NVO „Adra“, realizovan je napredni kurs za rad na šivaćim mašinama za 5 mladih pripadnica RE zajednice (podržano sa 1.588,87 eu). Djevojke su stekle znanja i vještina i dobile sertifikate, koji treba da im omoguće da budu konkurentnije na tržištu rada ili započnu samostalne djelatnosti. Kroz nastavak projekta, realizovana je i dvomjesečna obuka za estetičare namijenjena mladim pripadnicama RE zajednice, koju je Sekretarijat podržao sa 3.762,32 eu. Nakon završetka kursa koji se sastojao iz teorijskog i praktičnog dijela, polaznice obuke su osim stečenih znanja dobile i sertifikate, što će im otvoriti mogućnosti za zapošljavanje.

Zbog velikog interesovanja polaznica za kurs manikira, NVO „Adra“ se obratila zahtjevom za finansijsku pomoć koja se odnosi na projekat „Žene kao nosioci pozitivnih društvenih promjena“. U cilju jačanja kapaciteta ciljnih grupa, u Centru za osnaživanje ženskih prava i preduzetništva su se organizovale obuke za manikir, gdje su polaznice obuke učile vještine nadogradnje noktiju, izlivanja, trajni lak. Nakon završenog kursa, učesnice su dobile sertifikate što će im otvoriti mogućnost za zapošljavanje. Sekretarijat je za ovu aktivnost opredijelio 3.969,43 eu.

RODNA RAVNOPRAVNOST U EKONOMIJI

Sekretarijat za preduzetništvo i investicije je obezbijedio podršku ženskom preduzetništvu u ukupnom iznosu od 50.000,00€. Odlukom o kriterijumima, načinu i postupku raspodjele sredstava za podršku ženskom preduzetništvu ("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", br. 031/19 od 31.07.2019.), Komisija za podršku ženskom preduzetništvu, raspisala je u 2023. godini dva Javna poziva. U okviru prvog Javnog poziva podržano je 16 preduzetnica, koje su dobile bespovratna sredstva za podršku njihovih biznis ideja u ukupnom iznosu od 25.000,00€. Kroz drugi Javni poziv je podržano 7 preduzetnica u ukupnom iznosu od 25.000,00€. U okviru Javnih poziva za žensko preduzetništvo organizovano je svečano potpisivanje Ugovora sa dobitnicima sredstava i organizovan je jedan Info dan.

Sekretarijat je takođe pružio podršku starim zanatima u ukupnom iznosu od 30.000,00€. Odlukom o kriterijumima, načinu i postupku raspodjele sredstava za podršku preduzetništvu („Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", broj: 14/21), Komisija za podršku starim zanatima

je takođe raspisala dva Javna poziva za podršku starim zanatima u 2023. godini. Ukupno na oba Javna poziva podržano 16 zanata od čega je 50% podržanih žena zanatlija.

Sekretarijat za preduzetništvo i investicije obezbijedio je i podršku startup-ovima u iznosu od 24.000,00€ - Odlukom o kriterijumima, načinu i postupku raspodjele sredstava za podršku preduzetništvu („Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", broj: 14/21), Komisija za podršku startup je raspisala jedan Javni poziv u 2023. godini, gdje je podržavala četiri startup-a od čega su 50% podržane žene.

RODNO ZASNOVANO NASILJE

Sekretarijat za socijalno staranje Glavnog grada, u susret 25. novembru, Međunarodnom danu borbe protiv nasilja nad ženama, je u saradnji sa Strukovnim udruženjem socijalnih radnika/ca i Univerzitetom političkih nauka Crne Gore organizovao je panel „Nasilje u porodici“. Na panelu su govorili ispred Sekretarijata za socijalno staranje dr Ida Kolinović, ispred Strukovnog udruženja socijalnih radnika/ca mr Suzana Milović i ispred Univerziteta političkih nauka doc. dr Uglješa Janković, dok je moderirala mr Aet Salh.

Sigurna ženska kuća u Podgorici je u 2023. godini ukupno pružila 2.925 usluge ženama i djeci sa iskustvom nasilja. Ova NVO obavlja djelatnost u objektu koji joj je Glavni grad ustupio na korišćenje. Sigurnoj ženskoj kući se obratilo za pomoć 605 osoba sa iskustvom porodičnog nasilja. Nakon inicijalnog savjetovanja sa korisnicama, u skladu sa njihovim potrebama, pružena im je pomoć i podrška. U 2023. godini inicijalno savjetovanje pruženo je 1210 puta (inicijalno savjetovanje putem telefona – 856, razgovorom u kancelariji – 354). U praksi se, napominju, nerijetko dešava da osoba sa iskustvom nasilja više puta zatraži inicijalno savjetovanje, bilo putem telefona ili dolaskom u kancelariju. Tokom 2023. godine bilo je 215 prijava nasilja policiji, 758 puta je pružena pravna pomoć, 265 puta medijacija u kontaktu sa institucijama, 205 puta psihološka pomoć, 218 puta obezbijeđeno povjerljivo lice (praćenje klijentkinje u postupcima pred institucijama), a 54 osobe (21 žena i 33-djece) su smještene u sklonište.

Centar za socijalni rad Podgorica u okviru svojih redovnih aktivnosti zaštite žrtava rodno zasnovanog nasilja, kontinuirano ostvaruje saradnju sa NVO „Sigurna ženska kuća“ Podgorica, NVO „SOS telefon za žene i djecu žrtve nasilja Podgorica“, NVO „SOS telefon za žene i djecu žrtve nasilja Nikšić“, NVU „Roditelji CG“, NVO „Građanski aktivizam“, NVO „Juventas“, NVO „Centar za prava djeteta“, NVO „Centar za romske inicijative“, gdje korisnike/ce uključuje u različite programe podrške koje ove NVO pružaju žrtvama nasilja. 29. septembra 2023. godine učestvovali su na „Dječjem Festivalu“ u organizaciji NVO „GameOBrain“, održanom u Parku Kruševac, u Podgorici. Kroz zabavu, učenje i kreativnost djeca su učestvovala u kulturno-umjetničkim programima, interaktivnim radionicama i edukativnim štandovima, gdje su predstavnici Službe za djecu i mlade iz Centra za socijalni rad Podgorica imali svoj štand. Ovom prilikom dijelili su promotivne materijale, obavljali savjetodavne razgovore i imali kutiju za anonimnu prijavu nasilja, koju su mogli svi građani, ali prije svega djeca da koriste. U 2023. godini pokrenut je projekat „Podrška porodicama u riziku od socijalne isključenosti“ u saradnji sa NVO Juventas i sa NVO Centar za romske inicijative „Udruženi u ostvarivanju dječjih prava“.

Crnogorski ženski lobi je u 2023. godini, pored postojeće fiksne SOS linije za seksualno nasilje 020 250 750, uz podršku Fondacije Trag, otvorio i besplatnu liniju za sve dolazne pozive potencijalnih i žrtava nekog oblika seksualnog nasilja 067 99 89 77 (viber,whatsapp). Pozivom na SOS liniju građani/ke mogu da se informišu o uslugama kao i da prijave sumnju na neki oblik seksualnog nasilja i eventualne učinioce. Sve prijave su anonimne, razgovori povjerljivi i savjeti i pomoć su besplatni, kao i upućivanja u institucije. SOS telefon je dostupan 24/7. Održali su tri jednodnevne radionice na temu rodne (ne)ravnopravnosti i preventivnog djelovanja i zaštite od trgovine ljudima, sa potencijalnim žrtvama trgovine ljudima odnosno rizičnim grupama (mladi, populacija RE, samohrane majke).

Crnogorski ženski lobi je realizovao dvije konferencije (Podgorica, Bijelo Polje kao aktivnosti projekta) pod nazivom "Seksualna eksploatacija žena i djevojaka", uz podršku njemačke fondacije GIZ PaCT. Konferencije su bile namijenjene predstavnicima/ama: nacionalnih institucija, lokalnih samouprava, sudstvu i tužilaštvu, zdravstvenim i obrazovnim ustanovama, organizacijama civilnog sektora, aktivistima/kinjama, predstavnicima roditeljskih udruženja i đачkih parlamenata. Cilj je bio pokrenuti ovu tabuiziranu temu koja je prisutna u našem društvu u raznim oblicima i ukazati na činjenicu da seksualno nasilje nije isključivo privatna (lična) stvar žena, djevojaka, djevojčica, već i institucionalni i društveni problem, te na taj način problem ove vrste nasilja treba i rješavati zajedničkim multisektorskim pristupom. U saradnji sa Ministarstvom za ljudska i manjinska prava Crnogorski ženski lobi je realizovao dva okrugla stola u okviru projekta: „Govorimo o rodnoj ravnopravnosti i afirmišemo vrijednosti rodnih politika“. Jedna od aktivnosti ovog projekta bila je i izrada video spota: „Rodna ravnopravnost je univerzalna vrijednost“, kao i izrada rodnog informatora.

U organizaciji Crnogorskog ženskog lobija i partnerske organizacije Agora Femina iz Podgorice uz finansijsku podršku UNDP-a realizovali su projekat: "Jačanje organizacionih kapaciteta protiv rodno zasnovanog nasilja." Glavni cilj ovog projekta bio je jačanje saradnje ženskih nevladinih organizacija i aktivistkinja, i osnaživanje kapaciteta kroz stvaranje neformalne ženske mreže podrške u prevenciji i smanjenju rodno zasnovanog nasilja kroz različite oblike pomoći i podrške ženama žrtvama. Učesnice gore navedenih informativno edukativnih sesija bile su predstavnice aktivnih ženskih organizacija iz sjevernog, centralnog i južnog dijela Crne Gore: SOS Nikšić, Sigurna ženska kuća, SOS Bijelo Polje, SOS Plav, Ksenia, Srce, Dobar život, kao i romske aktivistkinje koje rade na terenu kao medijatorke (Berane, Podgorica).

Kao odgovor na narastajuće nasilje nad ženama i djevojkama koje već imaju iskustvo nekog oblika rodno zasnovanog nasilja ili se nalaze u periodu trpljenja nekog oblika nasilja, uz podršku UNDP-a kreirana je i elektronska, lako dostupna platforma: „Siguran razgovor“. Svi razgovori i usluge putem platforme su besplatni, anonimni i povjerljivi, dostupni svim ženama i djevojkama potencijalnim žrtvama i žrtvama rodnog nasilja, a jedinstvena su mogućnost brzog i direktnog kontakta sa stručnim licima.

RODNO OSJETLJIVA ZDRAVSTVENA ZAŠTITA

Sekretarijat za socijalno staranje je učestvovao u prezentovanju dokumentarnog filma "Moć žene" građanima i građankama Glavnog grada. Film je istinita životna priča Jele Mihailović Lakićević, koji ima za cilj podizanje svijesti o značaju zdravlja. Tom prilikom su građani/ke

informisani o premijeri filma, kao i o svakom drugom intervalu prikazivanja, koji je bilo svake srijede u toku mjeseca oktobra u Cineplexx-u. Ulaz je bio besplatan za sve zainteresovane.

Takođe, Sekretarijat za socijalno staranje je učestvovao na događaju Race for the cure, koji se prvi put organizovao u Podgorici. Race for the Cure je najveći evropski sportski događaj za zdravlje žena, koji se održava u preko 150 svjetskih gradova, a od oktobra 2023. godine i Crna Gora je s ponosom postala dio ove priče. Koncept Race for the Cure podrazumijeva prikupljanje sredstava kroz registraciju za učešće na događaju. Pozivali su građani/ke da se prijave na isti, kroz isticanje da ovim događajem svi zajedno pružamo podršku ženama koje se liječe od karcinoma dojke. Zaposleni Sekretarijata za socijalno staranje su i sami učestvovali na događaju na način što su bili učesnici šetnje od 3km. NVO "Brini o sebi" je u saradnji sa Sekretarijatom za socijalno staranje, Institutom za javno zdravlje, Institutom za onkologiju i Domom zdravlja Podgorica, prikupljena sredstva upotrijebila za organizaciju predavanja i radionica. Navedena NVO već devet godina zaredom sprovodi opsežne kampanje za prevenciju karcinoma dojke, kojima se značajno mijenja svijest žena o značaju preventivne brige o sebi. Ova NVO je postala i dio Think Pink Europe porodice, dobivši licencu za Crnu Goru za organizovanje događaja Race for the Cure. Za potrebe realizacije događaja Race for the Cure, Sekretarijat za socijalno staranje je uplatio 3 000,00€.

Sekretarijat je bio partner na projektu „Držimo te za ruku“. Kampanja ove godine je bila humanog karaktera na način što su prioritet u pregledima imale žene koje su u stanju socijalne potrebe i iz reda ranjivih grupa, a koje su na evidenciji Sekretarijata za socijalno staranje. Sekretarijat je ustupio prostor - Kuća zdravlja Poliklinici Filipović za preglede koji su se tu obavljali u mjesecu oktobru, a nakon toga su se nastavili u Poliklinici Filipović. Sekretarijat je u saradnji sa Poliklinikom Filipović organizovao sve preglede, pozivao građanke na isti, kao i primao pozive ostalih zainteresovanih građanki za pregled. I na ovaj način se uticalo na podizanje svijesti kod građanki o značaju redovnih pregleda i očuvanju zdravlja. Ukupno pregledanih žena je bilo oko 200. Sekretarijat je za ove potrebe uplatio 7.497,57 eura.

Sekretarijat za socijalno staranje - Kancelarija za rodnu ravnopravnost, je opredijelio sredstva u vidu donacije, 2.350,00€ bez PDV-a, za nabavku specijalne ginekološke stolice-stola sa elektromotorom, namijenjene ženama sa invaliditetom. Ovu vrijednu donaciju, direktorki Kliničkog centra Crne Gore dr Ljiljani Radulović uručila je vršiteljka dužnosti sekretarke Sekretarijata za socijalno staranje Glavnog grada dr Ida Kolinović, u cilju obilježavanja kampanje "16 dana aktivizma protiv nasilja nad ženama". Kampanja obuhvata Međunarodni dan borbe protiv nasilja nad ženama, Međunarodni dan osoba sa invaliditetom, kao i Međunarodni dan ljudskih prava. Donacija je obezbijedena u saradnji, odnosno posredstvom NVO Zinak iz Podgorice.

Kancelarija za prevenciju bolesti zavisnosti, koja funkcioniše u okviru Sekretarijata za socijalno staranje, organizovala je 12. septembra 2023. godine predavanje na temu seksualnog zdravlja, koje je održala dr Željka Ralević spec. ginekologije i akušerstva. Prisutne su bile učenice (njih 14) iz osnovnih škola „Pavle Rovinski“ i „Dragiša Ivanović“, kao i iz srednjih škola „Slobodan Škerović“ i „Ivan Uskoković“. Predavanje je bilo interaktivno i edukativno, pa su se učenice informisale o značaju očuvanja seksualnog zdravlja, seksualno prenosivim bolestima, kao i o metodama kontracepcije. Ova Kancelarija je takođe, u saradnji sa Crvenim krstom Crne Gore 01. decembra 2023. godine obilježila Svjetski dan borbe protiv HIV/AIDS-a predavanjem za mlade.

Prisustvovali su đaci JU Srednja ekonomska škola, kao i JU Srednja građevinsko-geodetska škola, njih ukupno 16.

KULTURA I SPORT

Narodna biblioteka "Radosav Ljumović" objavila je 2023. godine dva izdanja monografije "Žene Crne Gore", serijal "Žene u jubilejima", a upriličili su i veće posvećeno stvaralaštvu Vislave Šimborske. Takođe, bili su i učesnici na Festivalu zdravlja – tribini "Empatija u kulturu". Prema ilustracijama Monografije, u Galeriji "Risto Stijović", u saradnji s UNDP i Ambasadom Austrije organizovan je događaj "Razgovor umjetnica", uz prateću izložbu radova. Centar za ženska prava je u JU Narodnoj biblioteci „Radosav Ljumović” organizovao razgovor o Svetlani Kani Radević. Takođe je u Stripoteci održano predavanje "Ženski likovi u animeu i mangi". Radionica o Fridi Kalo je, takođe, doprinos afirmaciji rodne ravnopravnosti, kao i gostovanja pjesnikinja iz zemlje i regiona. Povodom Osmog marta, otvorena je Podgorička knjižara 3.

Kulturno informativni centar „Budo Tomović“, pri realizaciji godišnjeg Plana rada za 2023. godinu vodio se i ključnim prioritetima Lokalnog akcionog plana za podsticanje rodne ravnopravnosti u Glavnom gradu Podgorica za period 2023-2025. godine. Podaci o programima realizovanim u okviru informativno-edukativnog, muzičkog, dramskog i likovnog programa KIC-a „Budo Tomović” koji su konkretna realizacija aktivnosti u okviru cilja 6.1: Povećana kulturna i sportska vidljivost u primjeni politike rodne ravnopravnosti, a koje se odnose na realizaciju strateškog cilja u oblasti kulture i sporta: Suzbijati rodne stereotipe i uvesti politike rodne ravnopravnosti u kulturi i sportu (aktivnosti: 6.1.1. i 6.2.2).

U okviru redovnog književnog programa KIC-u „Budo Tomović” u 2023. godini učestvovalo je 17 spisateljica i 12 pisaca. U okviru likovnog programa u 2023. godini svoje radove izlagalo je 8 likovnih umjetnica i 6 umjetnika. Napominju da su imali i četiri kolektivne izložbe, gdje je bilo i muških i ženskih stvaralaca, uz blagu brojčanu prednost žena. U okviru redovnog muzičkog programa u 2023. godini, učestvovalo je 25 muzičkih umjetnica i performerki, od kojih su četiri i kompozitorke. Pored njih učestvovalo je ukupno 59 vokalnih i instrumentalnih interpretatora, od kojih je 17 kompozitora. Naglašavaju da su mnogi koncerti koje su organizovali u KIC-u izvodili i muški i ženski stvaraoci/interpretatori zajedno u ansamblima. U okviru dramskog programa, u predstavama i u tribinskom segmentu programa u 2023. godini, učestvovalo je 12 stvaralaca i 8 stvarateljki. U okviru redovnog književnog programa u KIC-u je u 2023. godini u velikom broju programa promovisano stvaralaštvo autorki:

- Kroz rad Foruma mladih pisaca promovisano je književno stvaralaštvo: Milene Radević, Barbare Delač, Milice Bošnjak, Anđele Bulajić, Stefanije Brčić, Sofije Drakulović, Julije Mijušković;
- Na književnom festivalu Literitorija učestvovala su pjesnikinje: Jana Radičević, Maša Seničić i Franciska Fiksl, kao i književna predvoditeljka Elvira Veselinović;
- U saradnji sa Crnogorskom asocijacijom za američke studije i Američkim uglom, u novembru su održane promocije knjiga dr Biljane Oklopčić i knjiga „Književnost bez granica“ dr Selme Raljević;
- Promovisana je knjiga poezije Marije Vujošević „Igra makazama“ (mart);

- Promovisana je zbirka pjesama Jovane Bojović „Novobran“ (jun);
- Promovisan je roman Mirjane Drljević „Niko nije zaboravljen i ničega se ne sećamo“ (septembar);
- Promovisan je roman Sonje Ražnatović „Morbus mundi“ (decembar).

U okviru likovnog programa u 2023. godini u velikom broju programa promovisano je stvaralaštvo autorki:

- Izložba Slavojke Marojević „Crnogorska pozorišna povjest“;
- Izložba crno-bijelih fotografija „Svijet u meni i oko mene, kroz otvorenu blendu“, Katice Nišavić;
- Samostalna izložba Ranke Žunjić pod nazivom „Putovanje Duše“;
- Izložba dokumenata i fotografija „Prosvjeta u Podgorici“ autorki Biljane Drašković i Sandre Marković;
- Izložba multimedijalne umjetnice Ane Bulatović Lili pod nazivom „Albeta“;
- Izložba ilustracija „Revolucija-dok mirišem baš lijepo“ vizuelne umjetnice Andrijane Vešović Zombijane;
- Samostalna izložba slika Zdenke Vukčević pod nazivom „Magični horizonti“;
- Samostalna izložba slika Slavke Nate Radunović-Ulićević.

U okviru muzičkog programa u 2023. godini u velikom broju programa promovisano je stvaralaštvo autorki i interpretatorki:

- Koncert violinistkinje Emine Višnjić, u okviru ciklusa Mladi talenti (februar)
- Koncert flautistkinje Petre Lekić, u okviru ciklusa Mladi talenti (jun)
- Koncert flautistkinje Rezede Valejeve, u okviru ciklusa Mladi talenti (maj)
- Koncert kvinteta UNION čije su članice Marija Đuranović, Nadežda Artamonova i Mirjana Jovanović, u okviru ciklusa Kamerna muzika (jun)
- Koncert „Kompozitorke iz sjenke“ u kojem su kao interpretatorke učestvovala Ana Zvicer, Vladana Perović, Žana Lekić i Nataša Popović. Na programu su izvedena djela kompozitorke Dore Pejačević, Žan-Luiz Faran i Sofije Gubajduline (mart)
- Festival Forte piano, autorski program kompozitorke Ane Pandevske u izvođenju Dunje Ivanove (februar)
- Festival Forte piano, koncert Nade Kolundžije (februar)
- Koncert Eline Duni, u okviru Mjeseca poštovanja džeza (april)
- Muzička priča Mandolina iz Lavova u izvođenju violinistkinje Klare Serna (i autorke teksta) uz učešće glumice Žane Gardašević, u ulozi naratorke, u okviru obilježavanja Praznika muzike (21. jun)
- Koncert soprana Mari-Lor Kunjarc u okviru Dana Frankofonije (mart)
- Muzičko scenski spektakl „Reconnection (with) traces“ autorki Nine Perović, Brigita Flik i Milane Novčić (novembar)
- Vokalne solistkinje Anđela Ulićević, Amila Rastoder, Đina Mićović i Mirjana Bujanja, gošće na koncertu Šukrije Žutog Serhatlića (decembar)

U okviru dramskog programa u KIC-u, u 2023. godini u velikom broju programa promovisano je stvaralaštvo autorki:

- U predstavi „Ispovijesti”, u produkciji KIC-a, koju je po romanu „Usamljenik” Ežena Joneska adaptirao i režirao Slavko Kalezić igra glumica Vanja Jovićević. Za tu ulogu osvojila je nagradu za glumačku bravuru na festivalu Makado;
- Na festivalu Makado glumica Sanja Milardović osvojila je nagradu za najbolju glumicu za ulogu koju je odigrala u jednoj od festivalskih predstava;
- U maju je odigrana predstava „Saфра” (nezavisna produkcija) u kojoj igraju glumice Marija Maša Labudović i Milica Šćepanović, koje potpisuju i režiju;
- U junu je realizovan autorski projekat crnogorske glumice Maše Božović „Zašto gluma”;
- U novembru je izvedena predstava „Džentlmen” u kojoj učestvuje kompozitorka Slobodanka Dabović Đurić, autorka muzike za ovu muzičku predstavu;
- U okviru tribune Podgoričke priče učestvovala su: Maja Popović, dugogodišnja urednica muzičkog programa u KIC „Budo Tomović”, kao i inicijatorica više muzičkih festivala, manifestacija i događaja kao i Branka Tomović, vlasnica galerije u Podgorici. U 2023. godinu u JU Muzeji i galerije Podgorice imali su četiri izložbe koje se tiču podsticanja rodne ravnopravnosti. Umjetnice su se bavile temama vezanim za rodnu ravnopravnost.

„Hormonologija. Ukradeno vrijeme” - Kustoskinja izložbe je Suzana Vuksanović, istoričarka umjetnosti. Izložba recentnih radova tri umjetnice iz Vojvodine – Eite Kadirić i Maje Rakočević Cvijanov iz Subotice i Jelene Janev iz Novog Sada, koje svojim životnim i umjetničkim istraživanjima i analizama problematizuju i svojom umjetnošću tretiraju posebno osjetljive periode u životu svake žene –pubertet, majčinstvo (peri)menopauzu. Konceptualnu osnovu projekat, s jedne strane, ima u umjetničkim istraživanjima onih tema koje zbog svoje osjetljivosti, fragilnosti i simbolike rijetko dopijevaju u žižu javnosti jer se tiču duboke intime, snažnih i dramatičnih psihofizičkih promjena kod žena. Izložba je održana u galeriji Art 16.03.-25.05. 2023. godine.

„Take back the space” - Ova interdisciplinarna postavka jedinstven je presjek recentnog stvaralaštva austrijskih umjetnica Renate Billensteiner, Judith Gattermayr, Petra Gell, Sigrid Krenner i Miriam Roithinger. Izložbu su osmislile i selektovale austrijske kulturne djelatnice i kustoskinje Elisa Andessner i Verena Hullik. Izložba Take back the space je dio programa saradnje JU Muzeji i galerije Podgorica i austrijskih institucija kulture – die KUNSTSAMMLUNG des Landes OO (Zbirka umjetnosti Gornje Austrije) i Direktorat za kulturu i društvo Gornje Austrije, a izložba je realizovana uz partnerstvo sa Austrijskom ambasadom u Podgorici. Izložba Take back the space (povratimo prostor) je zasnovana na nazivu feminističke inicijative Take back the space (povratimo ulice), koja se u Austriji javlja u obliku skupova i protesta protiv patrijahalnih društvenih struktura. Izložba je istovremeno posvećena razotkrivanju i rušenju patrijahalnih struktura.

Izložba je održana u galeriji Art 12.09 - 30.10.2023. godine.

„Da su pravde jače nego sile” - Samostalna izložba Teodore Nikčević. Rad se oslanja na prakse promišljanja ličnih istorija i trauma žrtava savremenih logora. fokusirajući se prvenstveno na iskustva crnogorskih inforbirovki – logorašica na ostrvima Goli otok i Sv. Grgur u vrijeme krize oko IB Rezolucije 1948.godine. Izložba je održana u galeriji Art 15.12 - 31.01 2024. godine.

„Online meeting”- Andreja Kulunčić - Kustoskinje izložbe su: Irena Bekić i Anca Verona Mihulec. Andreja Kulunčić je vizuelna umjetnica koja u svojim radovima propituje različite aspekte društvenih odnosa i društvene prakse, zanimajući se za društveno angažovane teme, suočavanje s različitim publikama i saradnju na kolektivnim projektima.

Uspostavlja vlastite interdisciplinarne mreže, doživljavajući umjetnički rad kao istraživanje, proces saradnje, sukreiranja i samoorganizacije. Izložba je održana u Modernoj galeriji 21.12 - 31.01 2024. godine.

RAVNOPRAVNOST U PROCESU ODLUČIVANJA U POLITIČKOM I JAVNOM ŽIVOTU

Na I sjednici novog saziva Skupštine Glavnog grada Podgorice, održanoj 12. i 13. aprila 2023. godine, tačnije 13. aprila za predsjednicu Skupštine Glavnog grada Podgorice izabrana je dr Jelena Borovinić Bojović.

Na dan 15.01.2024. godine, u Službi Skupštine Glavnog grada, radno je angažovano 10 žena, od čega su tri na rukovodećoj poziciji. Na podsajtu Skupštine Glavnog grada – Podgorice (www.skupstina.podgorica.me), u dijelu – Drugi akti Skupštine: Odluke i Izbor i imenovanja, objavljene su sve odluke i obavještenja koja je donijela Skupština Glavnog grada u 2023. godini.

Prema podacima iz februara 2024. godine od ukupno 58 odbornika/ca u Skupštini Glavnog grada, je 26 odbornica (jedan odbornik/ca nije imenovan, dok je jedna odbornica podnijela ostavku na odborničku funkciju).

Skupština Glavnog grada kao stalna radna tijela obrazovala je pet odbora i tri savjeta, a svi odbori imaju predsjednika/cu i po osam članova/ca. Od ukupno 80 članova stalnih radnih tijela Skupštine Glavnog grada, imenovano je njih 79, od čega su 36 pripadnice ženskog pola. Od 45 članova u pet odbora, 19 je pripadnica ženskog pola, a od 33 člana (jedan nije imenovan) u tri savjeta 17 je pripadnica ženskog pola. U stalnim radnim tijelima Skupštine Glavnog grada, na mjestu predsjednice radnog tijela zastupljena je jedna pripadnica ženskog pola (Savjet za prevenciju narkomanije i drugih bolesti zavisnosti).

ZAKLJUČAK

Shodno svemu što je izloženo u izvještaju, može se zaključiti da je tokom 2023. godine realizovan veći dio aktivnosti koje su predviđene Akcionim planom za postizanje rodne ravnopravnosti u Glavnom gradu za period 2023-2025. godine. Smatramo da bi u narednom periodu trebalo jačati međusektorsku i međuinstitucionalnu saradnju, kao i saradnju sa nevladinim i međunarodnim organizacijama. Nastaviće se aktivnosti koje su uspješno realizovane u prethodnom periodu, kao i posvećeno raditi na implementacija novih, koje su predviđene pomenutim Planom.

Na osnovu člana 60 stav 1 Statuta Glavnog grada ("Službeni list Crne Gore - opštinski propisi", broj 8/19, 20/21 i 49/22), Skupština Glavnog grada - Podgorice, na sjednici održanoj dana ____ .____.2024.godine, nakon razmatranja Izvještaja o realizaciji Akcionog plana za postizanje rodne ravnopravnosti u Glavnom gradu za period 2023-2025.godine, za 2023. godinu, donijela je sljedeći -

Z A K L J U Č A K

USVAJA SE Izvještaja o realizaciji Akcionog plana za postizanje rodne ravnopravnosti u Glavnom gradu za period 2023-2025.godine, za 2023. godinu.

Broj: ____ - ____ / 24-

Podgorica, ____ . ____ . 2024. godine

SKUPŠTINA GLAVNOG GRADA - PODGORICE

PREDSJEDNICA,

dr Jelena Borovinić Bojović